

Toholampi, 201.2008

SUOMI TUKEMAAN RAUHANYLIOPISTOA JA CATIEA COSTA RICASSA?

Suomi voisi antaa merkittävän panoksen inhimillisen pääoman kehittämiseen, rauhan ja turvallisuuden lisäämiseen, köyhyyden vähentämisen ja luonnontalouden kestävän kehityksen tukemiseen globaalisti kohdentamalla pitkäaikaisesti kehitysyhteistyön rahoitustaan YK:n perustaman Rauhanyliopiston tukemiseen Costa Ricassa. Toinen matalariskinen optio Suomelle olisi kohdentaa merkittävästi kehitysyhteistyörahoitusta myös trooppisen Amerikan maiden yhteiselle CATIE-yliopistolle. Nämä rahoitukset tukisivat vaikuttavasti myös Suomen tuoreen kehitysohjelman toteutumista. Ohjelmassa mainittu alueyhteistyö Keski-Amerikassa ja Andien alueella saisi näin vähäriskisen ja inhimillistä pääomaa kartuttavan ratkaisun.

Taloudellisen kasvun takaama lisääntyvä kehitysyhteistyörahoitus antaisi jo sellaisenaan mahdollisuuden näihin panostuksiin. Samalla avautuisi mahdollisuuksia myös uusien suomalaisten ”ahtisaarten” kouluttamiseen Rauhanyliopistossa sekä tropiikin asiantuntijoiden pätevyttämiseen CATIEssa. Tilanne olisi myös otollinen suomalaisten instituutioiden vuorovaikutuksen lisäämiseen Rauhanyliopiston ja CATIEn kanssa.

Costa Rica

Costa Rican ja Panaman raja Keski-Amerikassa on ainutlaatuinen koko maailmassa. Kummassakin maassa armeija on lakkautettu eikä sotia ole moniin vuosikymmeniin käyty. Rauhanyliopisto ja CATIE ovatkin eräiden muiden kansainvälisten laitosten kanssa sijoittuneet pääosin tästä syystä juuri Costa Ricaan.

Costa Rica sijaitsee Nicaraguan ja Panaman sekä Tyynen valtameren ja Karibian meren välissä. Costa Rica on pinta-alaltaan kuudennes Suomesta. Se itsenäistyi Espanjan vallasta 1813. Maan väkiluku on neljä miljoonaa. Väestön elinajan odote on 78,5 vuotta eli Suomen kanssa tasoissa. Väestön valtiakieli on espanja. Kansan lukutaito 95 % on sikäläisittäin tosi korkea. Costa Ricassa on Barbadosen, Argentiinan, Chilen ja Uruguayn jälkeen vähiten köyhyyttä koko Latinalaisen Amerikan 43 maan joukossa.

Rauhanyliopisto

Rauhanyliopisto sijaitsee 300 hehtaarin kampuksessa kauniilla vuoren rinteellä 20 km länteen maan pääkaupungista San Josésta. Matkalla sinne ajetaan mutkittelevaa tietä ylös alas kahviviljelmien lomitse. Yliopiston rakennukset ovat kaikki yksikerroksisia ja sijoitettu kauniisti porrastaen rinteelle. Päärakennuksen vieressä sijaitsee Rauhanpuisto, jossa on lukuisten rauhaa edistäneiden merkkihenkilöiden patsaita. Urho Kekkosen reliefi paljastettiin viisi vuotta sitten Mahatma Gandhin patsaan taakse.

Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous perusti Costa Rican aloitteesta Rauhanyliopiston 1980. Sen toiminta-ajatuksena on tukea kansojen välistä yhteistyötä esteiden ja uhkien vähentämiseksi maailman rauhalta ja turvallisuudelta. Rauhanyliopistolla on oikeus myöntää maisterin ja tohtorin tutkintoja, joten se on tarkoitettu jo kandidaatin tutkinnon suorittaneille jatko-opiskelijoille. Tänä syksynä opiskelijoita on 136. He tulevat peräti 37 maasta eri mantereilta.

Rauhanyliopistolla on opetuksen lisäksi tehtävänä alan tutkimus sekä tutkimustulosten levittäminen koko maailman kattavasti. Jatko-opintoja voidaan suorittaa englannin kielellä seuraavissa aineissa: kansainvälinen laki, ihmisoikeudet sekä kiistojen ratkaisu; kansainvälinen rauhantutkimus; media,

konfliktit ja rauhantutkimus; sukupuolten roolit rauhanrakentamisessa; rauhankasvatus; ympäristön turvallisuus ja rauha; luonnonvarat ja rauha sekä luonnonvarat ja kestävä kehitys.

Olin loka-marraskuun vaihteessa kolmatta kertaa luennoimassa Rauhanyliopistossa. Esittelin uusia tutkimustuloksiamme 64 troppiin maasta. Olimme Erkki Lehdon kanssa mallintaneet niissä erikseen köyhyyden ja erikseen metsien vähenemisen syytekijöitä käyttäen maita havaintoyksiköinä. Oli antoisaa esitellä kvantitatiivisen mallintamisemme tulokset tästä pahan kierteestä maailman ensiesityksensä.

CATIE

CATIE on lyhenne sen espanjankielisestä nimestä: "Centro Agronómico Tropical de Investigación y Enseñanza" ("Trooppisen maatalouden tutkimuksen ja korkeamman opetuksen keskus"). Sen toiminnan kohteena ovat trooppisen Amerikan luonnonvarat. Belize, Bolivia, Costa Rica, Dominikaaninen tasavalta, El Salvador, Guatemala, Honduras, Kolumbia, Mexico, Nicaragua, Panama, Paraguay ja Venezuela sekä Amerikkojen välinen maatalouden yhteistyöinstituutti IICA ovat CATIEn täysjäseniä.

CATIE perustettiin 1973, joskin sen juuret ulottuvat toisen maailmansodan aikoihin. Silloin Yhdysvallat katsoi tarpeelliseksi ryhtyä kokeilemaan kumipuun ja eräiden muiden strategisten trooppisten kasvien viljelyä Costa Ricassa. Toiminta aloitettiin jo tuolloin tuhannen hehtaarin paratiisimaisessa kampuksessa Turrialbassa maan keskiosan vuoristossa. Samalla paikalla toiminta jatkuu edelleen. Lukuisten rakennusten linjakas arkkitehtuuri sulautuu ympäristön vuorten kauneuteen.

Yliopiston tarkoituksena on vahvistaa uusien teema-alueiden, kuten ilmaston muutoksen, ympäristön tavaroiden ja palveluiden sosio-ekonomian, pk-yritysten kilpailukyvyyn ja ympäristöystävällisen karjankasvatuksen sekä perinteisten teemojen, kuten kahvin, kaakaon, geneettisten resurssien, maatalousekologian, valuma-alueiden sekä metsien ja biologisen monimuotoisuuden tutkimusta ja opetusta. Lisäksi CATIE on kehittänyt strategiat sukupuolisen tasa-arvon edistämiseksi ja maaseudun köyhyyden vähentämiseksi.

CATIEn tutkimustoiminta ja tulosten levitys tapahtuu kahden osaston "maatalous ja peltometsätalous" sekä "luonnonvarat ja ympäristö" puitteissa. Jälkimmäisessä osastossa ovat Amerikan troppiin metsäkysymykset keskeisellä sijalla. Yliopiston palveluksessa on 450 henkeä. Jatko-opintojen tiedekunta vastaa yliopiston koulutuksesta.

Opetusta annetaan maisterin ja tohtorin tutkinnoissa. Vuodesta 1947 on valmistunut 1750 maisteria ja 16 tohtoria. Vuonna 2006 110 kandidaatin tutkinnon suorittanutta 20 maasta kirjautui yliopistoon jatko-opiskelijoiksi. Opetuksen pääkieli on espanja. Luentoja pidetään hieman myös englanniksi. Viime marraskuussa omat luentoni käsittelivät 64 trooppisen maan köyhyyden ja metsäkadon kierrettä sekä Meksikon metsäkadon syytekijöitä. Tämä oli viides luentokäyntini CATIEssä.

Suomi ja Costa Rica

Suomella ja Cost Ricalla on toistaiseksi ollut vain niukasti yhteistoimintaa. Professori Tapio Varis Tampereen yliopistosta työskenteli Rauhanyliopiston ensimmäisenä rehtorina kolme vuotta 1980-luvun lopulla. MMT Markku Kanninen puolestaan toimi CATIEn vararehtorina kuusi vuotta vuosituhannen vaihteen molemmin puolin. Suomi on myös joitakin vuosia rahoittanut pienin panoksin molempien yliopistojen toimintaa. Suomen rahoitus molempiin yliopistoihin on kuitenkin syystä tai toisesta lopetettu.

Suomen hallituksen lokakuussa 2007 vahvistaman kehityspolitiikan tärkein tavoite on köyhyyden poistaminen. Tämän toteuttamiseen ”tarvitaan rauhaa ja turvallisuutta, kansanvaltaista ja hyvin toimivaa hallintoa, ihmisoikeuksien kunnioittamista, yhteiskuntaa eheyttävää sosiaalista ja sivistyksellistä kehitystä ja korruption vastaista toimintaa”. Ohjelmassa todetaan myös, että hyvä koulutus on kestävä kehityksen perusedellytys. Kehitysyhteistyörahoituksen osittainen kohdentaminen Costa Ricaan on siis kehityspoliittisesti perusteltua.

Suomen kehitysohjelman pitkäaikaisia yhteistyömaita on kahdeksan, jotka kaikki ovat köyhiä ja vahvasti korruptoituneita. Niistä pahimmat, Kenia, Etiopia ja Nepal on arvioitu sijaluvuille 150, 138 ja 131 vähiten korruptoituneesta Suomesta laskien 179 arvioidun (www.transparency.org) maan joukossa. Olisi vaikuttavampaa siirtää niissä rikkaan eliitin taskuihin valuvat rahat globaaliseen ja alueelliseen yhteistyöhön Costa Ricassa, jonka korruptoituneisuus on siedettävällä tasolla (sijaluku 46).

Matti Palo

Vieraileva professori, Rauhanyliopisto, Costa Rica

Affiliated Professor, CATIE, Costa Rica

matti.palo@welho.com

044 309 4496

Presidentti Urho Kekkosen reliefi Rauhanyliopiston rauhanpuistossa San Jose'n länsipuolella Costa Ricassa (foto/Matti Palo)..

CATIE-yliopiston päärakennus Turrialbassa Costa Ricassa (foto/Mati Palo)